

Контрольний перелік заходів для будівельної галузі в умовах COVID-19*

Грудень 2020 року

Практичні дії, щоб допомогти роботодавцям, працівникам і самозайнятим особам запобігати передачі COVID-19 на будівельних роботах і пом'якшувати наслідки

ВСТУП

Пандемія коронавірусу принесла хворобу, смерть і економічні труднощі в кожній куточок Землі. На додаток до загрози здоров'ю населення соціально-економічна дестабілізація створила небезпеку для джерел засобів до існування і добробуту мільйонів працівників, зокрема й у галузі будівництва.

Максимальне стримування поширення вірусу є найвищим пріоритетом. Ця задача може бути особливо складною для працівників-будівельників, більшість з яких не може працювати дистанційно і часто змушена працювати у безпосередній близькості один від одного у робочому середовищі, що безперервно змінюється.

У багатьох країнах працівники-будівельники часто є самозайнятими, а в деяких регіонах світу поширена неформальна праця¹. В обох випадках безробіття може призводити до відсутності права на допомогу з соціального забезпечення. Крім того, у більшості країн істотну частку працівників-будівельників складають працівники-мігранти², які особливо уразливі через обмежений доступ до медичних послуг, засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) та фінансової допомоги. Крім того, вони часто мешкають у переповнених

приміщеннях, наприклад, у гуртожитках, що може підвищувати ризик передачі вірусу.

Цей контрольний перелік заходів містить практичні дії, покликані допомогти роботодавцям, працівникам і самозайнятим у галузі будівництва безпечно працювати на майданчиках і, отже, запобігати поширенню COVID-19 на роботі та пом'якшувати його наслідки. У цьому документі наведено інформацію, застосовну до будь-якого будівельного майданчика. Крім того, його слід доповнювати на основі національного законодавства та відповідних керівних рекомендацій.

КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ

I. Політика, планування і організація

1. Особи, які керують об'єктом будівництва/будівельним майданчиком, повинні консультиватися з працівниками або їхніми представниками з метою розроблення і розповсюдження заяви про їхнє прагнення запобігати ризику інфікування і передачі COVID-19 на майданчику та зменшувати такий ризик.

* Перекладено українською мовою в рамках Проекту ЄС-МОП «На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»

¹ Згідно з розрахунками МОП за результатами аналізу даних національних обстежень домогосподарств у 129 країнах, на які припадає 90 відсотків світової зайнятості, 75,7% усіх працівників у галузі будівництва працюють неформально (в глобальному масштабі), тоді як за даними всіх галузей неформально зайнято у середньому 6 із 10 працівників.

² Детальнішу інформацію по країнах можна знайти за посиланням <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-migration/>

2. Створіть групу реагування на COVID-19, до якої повинні ввійти підрядники, керівники та працівники, і проведіть навчання цієї групи, на яку має бути покладена чітка відповідальність за перевірку дотримання цього контрольного переліку і за визначення потрібних заходів у випадку, якщо цей перелік не виконується.

3. Генеральний підрядник повинен координувати всі передбачені заходи з безпеки та здоров'я щодо COVID-19 і забезпечити дотримання цих заходів, якщо він перебуває на майданчику, а у випадку його відсутності на майданчику – призначити компетентну особу³ чи компетентний орган для виконання цих функцій.

4. Розробіть, разом із підрядниками, керівниками та представниками працівників, комплексний план реагування, з тим, щоб забезпечити безперервність здійснення відповідних процедур у разі часткового чи повного закриття будівельного майданчика або жорсткого обмеження робіт на ньому.

II. Оцінка ризиків, управління ризиками та інформування про них

5. Проведіть, з урахуванням особливостей майданчика, оцінку ризику зараження COVID-19 для кожної особи і документально зафіксуйте результати. Визначте відповідні заходи контролю ризиків (відповідно з ієрархією заходів контролю ризиків)⁴, щоб забезпечити утримання ризику на прийнятному рівні.

6. У ході оцінки ризиків слід визначити ті завдання і види діяльності, щодо яких графіки роботи, можливо, знадобиться відкоригувати задля уникнення одночасної присутності на майданчику надмірної кількості працівників. Крім того, слід оцінити, чи можна виконувати певні види робіт поза межами майданчика, наприклад, шляхом переведення керівного і адміністративного персоналу на роботу в дистанційному режимі. Оцінка ризиків повинна також сприяти безпечному прийманню сторонніх відвідувачів на майданчику (у разі доставки матеріалів, обладнання тощо), а також визначенню потрібних оперативних змін на випадок, якщо працівникам або бригадам працівників доведеться піти на карантин.

7. Актуалізуйте інформацію про ситуацію щодо COVID-19 в локальному/національному масштабі, щоб полегшити перегляд оцінок ризиків згідно з місцевими/національними настановами.

8. Підтримуйте діалог між керівниками вищої/середньої ланки і працівниками та їхніми представниками, щоб забезпечити ефективну реалізацію заходів контролю та внесення до них необхідних змін.

9. Оприлюдніть правила роботи на робочих місцях і заходи контролю ризиків, пов'язаних із COVID-19, у спосіб (візуальними засобами) та мовою, зрозумілими

всім працівникам. Зокрема, забезпечте наявність на входах чітких оголошень щодо:

- необхідності дотримуватися фізичної дистанції;
- необхідності дотримуватися належної гігієни рук⁵;
- необхідності дотримуватися правил респіраторного етикету⁶.

Нарада на будівельному майданчику в умовах кризи, спричиненої COVID-19. Ансі (Франція), травень 2020 р. Фото: Marcel Crozet / МОП

10. Забезпечте, щоб усі нові працівники, зокрема й самозайняті, пройшли ввідний інструктаж щодо заходів контролю ризиків, що застосовуються на майданчику, зокрема й тих, що стосуються COVID-19.

11. Організуйте проведення регулярних нарад, на яких керівники вищої та середньої ланки й працівники зможуть обговорити заплановані роботи так, щоб забезпечити можливість реалізації всіх визначених заходів контролю ризиків, зокрема й тих, що стосуються COVID-19.

12. Повідомте працівників про їхнє право відповідно до національного законодавства припинити будь-яку діяльність на будівельному майданчику, якщо виникли обставини, які на досить вагомих підставах вважаються такими, що становлять неминучу та серйозну загрозу їхній безпеці чи здоров'ю.

III. Заходи з запобігання ризикам та зменшення ризиків

13. Найважливіший запобіжний захід – фізичне дистанціювання. У цьому відношенні працівники і адміністрація повинні дотримуватися національних керівних документів. МОП рекомендує відстань у два метри, якщо національні керівні документи або результати оцінок ризиків не приписують іншого⁷.

³ Згідно зі ст. 2 (f) Конвенції 1988 р. про безпеку та здоров'я у будівництві (№ 167) компетентна особа – це особа, «котра має належну кваліфікацію, наприклад, відповідну підготовку, достатні знання, досвід та навички для безпечного виконання конкретної роботи. Компетентні органи влади можуть визначити відповідні критерії для призначення таких осіб та обов'язки, що їх повинні виконувати такі особи».

⁴ [A safe and healthy return to work during the COVID-19 pandemic, ILO Policy Brief, May 2020](#) [Безпечне і здорове повернення під час пандемії COVID-19. Аналітична записка МОП, травень 2020 р.] (с. 7-8)

⁵ [Hand hygiene at the workplace: an essential occupational safety and health prevention and control measure against COVID-19, ILO Briefing note, Sept 2020](#) [Гігієна рук на робочому місці: основні заходи запобігання і контролю в сфері безпеки та здоров'я на роботі в умовах COVID-19, Аналітична записка МОП, вересень 2020 р.]; та плакат Всесвітньої організації охорони здоров'я – [Clean hands protect against infection](#) [Чисті руки захищають від інфекції]

⁶ Плакат Всесвітньої організації охорони здоров'я – [Protect others from getting sick](#)

⁷ [A safe and healthy return to work during the COVID-19 pandemic, ILO Policy Brief, May 2020](#) (с. 7)

14. Розбийте майданчик на окремі робочі зони, в яких працюватимуть конкретні бригади, що не контактують одна з одною, щоб кожна особа працювала тільки з кількома іншими особами. Якщо бригадам необхідно ввійти до інших робочих зон, забезпечте, щоб бригади, які там працюють, залишили ці зони. Це може означати також введення змінного часу початку і закінчення роботи, що дозволить уникнути великого скупчення працівників на входах на майданчик та виходах із нього.

15. Якщо це можливо і практично доречно, розділіть робочі місця, забезпечивши, щоб оператори знаходилися на відстані два метри одне від одного⁸, або встановіть екрани між працівниками чи між працівниками та відвідувачами (адміністраторами, охоронцями тощо).

16. Якщо працівникам доводиться працювати у безпосередній близькості одне від одного, наприклад під час підйомальних робіт або технічного обслуговування, забезпечте, щоб їхня кількість була мінімальною і вони носили захисні маски.

17. У всіх можливих випадках проводьте наради на відкритому повітрі; якщо це неможливо, проводьте їх у добре провітрюваних приміщеннях. У місцях проведення регулярних нарад забезпечте розмітку на підлозі, щоб допомогти працівникам дотримуватися фізичної дистанції.

18. Забезпечте, щоб місця колективного користування, зокрема офісні приміщення, роздягальні, умивальні кімнати та санітарні споруди, а також будівельні зони добре провітрювалися, наприклад, шляхом відкриття вікон/дверей, які відкриваються у протилежні боки, для забезпечення повітряного потоку та уникнення утворення повітряних порожнин, де накопичується застійне повітря. Крім того, збільште частоту прибирання і дезінфікування.

19. Влаштуйте криті та добре провітрювані місця для відпочинку та приймання їжі, обладнані сидіннями з забезпеченням фізичного дистанціювання. Обмежте використання приладдя спільного користування.

20. Забезпечте, щоб усі спальні приміщення або гуртожитки для працівників повністю відповідали керівним документам щодо фізичного дистанціювання, добре провітрювалися та мали належні засоби для санітарної обробки рук. Збільште частоту прибирання і дезінфікування. Регулярно проводьте медичні огляди працівників у цих приміщеннях, як зазначено нижче, і забезпечте належне окреме житло для інфікованих працівників.

21. Установіть правило, згідно з яким входити на майданчик дозволяється тільки найнеобхіднішим працівникам і відвідувачам, і організуйте контроль за ходом робіт із боку керівників у той час, коли працівники відсутні, щоб зменшити контакти між працівниками та іншим персоналом, який не так часто присутній на майданчику.

22. Щоб сприяти фізичному дистанціюванню, заохочуйте використання сходів з одностороннім рухом і обмежте кількість працівників, яка може у будь-який момент часу знаходитися у кліткових підйомниках і ліфтах. Якщо дотриматися фізичної дистанції

неможливо, працівники повинні носити немедичні (тканинні або саморобні) або медичні (хірургічні) маски.

23. Додатково обмежте контакти, ухваливши рекомендацію щодо недоцільності неважливих службових відряджень і поїздок між майданчиками.

24. Забезпечте, щоб під час розвантажування будівельних матеріалів між водіями та працівниками зберігалася відповідна відстань, і порекомендуйте, щоб водії в усіх можливих випадках залишалися у своїх транспортних засобах.

25. За можливості спілкуйтеся з водіями вантажних автомобілів, які приїжджають на майданчик, за допомогою таких засобів, як мобільні телефони, двосторонній радіозв'язок та електронні листи-підтвердження, щоб звести до мінімуму фізичну взаємодію. За потреби надавайте працівникам індивідуальне письмове приладдя. Будь-яке письмове приладдя, що використовується кількома людьми, слід після кожного використання дезінфікувати.

26. Кількість працівників, що одночасно перевозяться у транспорті, наданому роботодавцем, повинна відповідати національним вимогам щодо фізичного дистанціювання. Це можна забезпечити такими методами, як залишення порожніх сидінь, використання транспортних засобів більшої місткості та (або) збільшення кількості поїздок. У закритих транспортних засобах слід також максимально посилити вентиляцію і забезпечити носіння масок згідно з вимогами.

27. За потреби забезпечте додаткові паркувальні місця для автомобілів або підставки для велосипедів, а також запропонуйте працівникам приїжджати на майданчик приватним транспортом, максимально уникаючи поїздок громадським транспортом.

28. Визначте місця, в яких працівники безпосередньо разом користуються такими предметами, як інструменти, матеріали або інструкції з виконання робіт, і знайдіть способи уникнення таких безпосередніх контактів, використовуючи пункти видачі або зони передачі. За практичної можливості такі предмети, як інструменти, слід дезінфікувати після використання кожним працівником. Роботодавці повинні забезпечити дезінфікування орендованого обладнання до початку його експлуатації на майданчику і погодити з підприємствами-орендодавцями відповідальність за його повернення та дезінфікування під час його перебування на майданчику.

29. Забезпечте, де це можливо, на всій території майданчика, зокрема на входах, виходах і у місцях приймання їжі або відпочинку, наявність відповідних рукомийників із милом, чистою водою та паперовими рушниками, а також із належним чином герметизованими контейнерами для сміття (бажано з педальним управлінням, щоб уникнути контакту рук із кришкою).

30. Заохочуйте працівників до частого і правильно миття рук. Антисептик для рук із вмістом спирту можна використовувати тільки чистими руками. На брудних руках він не ефективний⁹.

⁸ Національне законодавство чи керівні документи можуть установлювати іншу відстань.

⁹ Плакат Всесвітньої організації охорони здоров'я - [Wash your hands](#)

31. Забезпечте наявність дезінфікуючих засобів та одноразових серветок чи одноразових паперових рушників для санітарної обробки робочих поверхонь, яких часто торкаються, наприклад інструментів, вимикачів, регуляторів, дверних ручок, драбин, підіймачів, рульових коліс і кабін будівельних машин, після змін і після кожного користувача. Забезпечте, щоб ці чистячі засоби зберігалися у герметично закритих мішках/контейнерах, а відходи видалялися у безпечний і раціональний спосіб відповідно до національних нормативних актів.

32. Ретельно вивчіть етикетки та паспорти безпеки чистячих засобів, переконавшись у тому, що методи застосування визначені правильно до його початку, а працівники дотримуються безпечної практики щодо часу контакту, необхідно для ефективного дезінфікування.

33. Забезпечте, щоб у працівників було достатньо часу для виконання процедур чищення протягом їхньої зміни, включивши ці процедури до їхніх обов'язків, які мають виконуватися у робочий час.

34. Де можливо, замініть дверні ручки, водопровідні крани, фонтанчики з питною водою та сміттєві баки аналогічними пристроями, які не вимагають використання рук або управляються ногами.

35. Заохотьте дотримання нижчевикладених правил респіраторного етикету: 1) під час кашлю і чихання прикривайте рот одноразовою серветкою чи паперовим рушником, а потім викидайте їх у закритий педальний сміттєвий бак; 2) якщо серветки чи паперового рушника немає, чхайте або кашляйте у зігнутий лікоть; 3) в обох випадках негайно вимийте руки або обробіть їх антисептиком.

36. Проведіть навчання всіх працівників щодо всіх заходів контролю ризиків, пов'язаних із COVID-19, які мають бути впроваджені на майданчику, зокрема заходів, наведених вище у пп. (а-с), а також усіх інших доречних заходів контролю, як-от використання, утилізація та зберігання засобів індивідуального захисту (ЗІЗ). Рекомендуйте працівникам максимально можливою мірою уникати торкання очей, носу та рота.

37. Видайте працівникам безкоштовно усі ЗІЗ, потрібні для їхньої трудової діяльності, зокрема ті, що необхідні для контролю ризику COVID-19. Наголосіть на тому, що ЗІЗ є засобами саме індивідуального захисту і не можуть використовуватися іншими особами.

IV. Організація спостереження за станом здоров'я і виявлення та відстеження ймовірних і підтверджених випадків захворювання на COVID-19

38. Забезпечте запровадження конфіденційних процедур спостереження щодо COVID-19 або їх інтеграцію у звичайну систему спостереження за станом здоров'я працівників відповідно до керівних вказівок, виданих міжнародними та національними органами охорони здоров'я¹⁰.

39. Забезпечте, щоб працівники отримали настанови та інструкції щодо проведення щоденного самоконтролю та повідомлення про найпоширеніші симптоми (як, наприклад, висока температура, сухий кашель, втома), а також щодо порядку звернення по медичну допомогу в разі високої температури, кашлю або утрудненого дихання. Порекомендуйте працівникам залишатися вдома і виконувати вказівки місцевих органів охорони здоров'я, якщо вони опинилися в такій ситуації або контактували з особою, у якої підозрюється або підтверджено захворювання на COVID-19.

40. Розгляньте питання щодо взаємодії зі службами здоров'я на роботі та місцевими, регіональними або національними органами охорони здоров'я населення на предмет обговорення потенційної можливості тестування на COVID-19 безпосередньо на майданчику.

41. Розгляньте питання щодо температурного скринінгу, згідно з національним законодавством і національною політикою, з метою виявлення ймовірно заразних осіб на входах на майданчик. Забезпечте запровадження порядку дій у ситуації, коли виявлено ймовірно заразну особу (відокремлення, надання ЗІЗ і транспортування).

42. Запровадьте належні додаткові захисні заходи для працівників і працівниць із додатковими факторами ризику, як-от вагітність, наявні розлади здоров'я та захворювання, і забезпечте, щоб ці особи не зазнавали дискримінації.

43. Надавайте підтримку працівникам, які можуть страждати від тривоги, стресу або інших психосоціальних розладів, та працівників, які зазнають підвищеного ризику.

Контактні дані

Відділ адміністрації праці, інспекції праці та безпеки і здоров'я на роботі
Департамент із питань урядування і трипартизму
Route des Morillons 4
CH-1211 Geneva 22
Switzerland

T: + 41 22 799 6715
E: labadmin-osh@ilo.org
W: www.ilo.org/labadmin-osh

¹⁰ Див.: [ILO Technical and ethical guidelines for workers' health surveillance \(1998\)](#). [МОП, Технічні та етичні настанови щодо спостереження за станом здоров'я працівників].